

nél többet keresni egy nap alatt. Az átlagos kereset napi egy pengő húsz fillér. Ma ez nagyon kevés, különösen ha azt vesszük tekintetbe, hogy minden szakmában megállapították a munkabérek. Nem ártana a mi szakmánkban sem a bérmegállapítás. Erre hívja fel — ha már ír rólunk — az illetékesek figyelmét. Állapítsák meg a mi munkabérünket is. Semmiféle kategóriában nem vagyunk benne, nincs meghatározott neve a munkánknak. Benn élünk a szobába, én magam hónapok óta nem voltam kiun, piaci napon megyek ki néha venni egyet-mást, hogy legyen mit enni.

Papirzacskó

Mialatt beszélt, újjai pillanatnyi szünetet sem tartottak. A homályos szoba — egyike azoknak, amelyekről a hatóságok megállapították, hogy emberi lakhatásra alkalmatlanok.

Amikor elbúcsúzunk, kikísér bennünket az udvarra. Kinyitja a kaput, aztán a belső kapufélfának támasztott seprűt fogja a kezébe és söpörni kezdi a frissen hullt havat. A ház előtt rendnek kell lenni, mert ellenőrzik. És megbüntetik azt, aki nem tartja tisztán a járdát. És a hó hull könnyörtelenül, a tél itt jár, mint valami fehér kísértet az ajtó előtt. Elvesz a napi munkaidőből egy-egy félórát. S mikor vége a söprésnek, akkor a hidegtől megéberedett újak ismét megfeszítik a vásznat, vagy a szövetet és újra meg újra átszúrják a tüt a minták vonalain. Munkabér: 20 fillér egy órára.

A 20 filléres órabér panasza fogad a másik szobában is, ahová emez előbbi látogatás után bekapogtatunk. A szoba terjedelme nem nagyobb mint az előbbi, csupán a bentlevők száma ad kirívó ellentétet az előbbi szobával való összehasonlításban. *Hatan vannak egy asztal körül. Egy idősebb nő, egy fiatal lány és négy kisgyermek — 8-10 évesek — fiúk és lányok egyenesen. Nem egyetlen család tagjai, csak a munka hozta össze őket és hozza össze őket már évek óta.*

Papirzacskókat ragasztanak. Nem is képzeli az ember, milyen elterjedt foglalkozás. Paprikaesomagoláshoz, cukoresomagoláshoz és még a jó Isten tudná mi minden feléhez szükséges papirzacskók születnek itt a szoba asztalán. A csoport pillanatnyilag 14 félé nagyságban gyártja a papirzacskókat. Hosszú „kutyanyelvek” fekszenek az asztal szélén s az évtizedek óta hagyományosan megszokottak nyomán úgy röpködnek, mintha szárnyuk lenne. A ragasztó pillanatok alatt rákerül a papirszelvények oldalára és összesen négy simítással már készen is áll a zacskó, amely megszámlálhatatlan társa mellé egy hatalmas kosárba kerül száradni.

Egy ember — 8-10 éves — átlagosan 2-3 zacskót tud elkészíteni egy percre alatt. Ehhez természetesen szemfénypráztató gyorsaság, tehát évtizedes gyakorlat kell. S ezt az évtizedes gyakorlatot óránként 20 fillérrel fizetik. Vannak papirzacskó gyárok, ott azonban nem dolgoznak az apró gyerekek. Itthon azonban dolgoznak, mert élni kell. Ez már valamivel jövedelmezőbb foglalkozás, mint a hímzés, mert napi 10-12 órát is dolgoznak. Az átlagos kereset tehát 2 pengő szemben a hímzés és stimpolás 1.20, 1.50 pengőjével. A panasz azonban itt is ugyanaz. Ezért a munkabér

kevés a húsz fillér órabér. Minimálni kellene a munkabért, a munkalehetőség nem esököne ezzel, mert ma óriási mennyiségben kell a papirzacskó és a papirzacskó. A gyárok is szívesen kiadnak munkát a magánosoknak nem is beszélve a külföldi üzletekről, amelyek bőven ellátnák még felemelt munkabér mellett is munkával ezeket a dolgozókat.

Ehhez a munkához is elkelne a meleg, különösen a lábon. Mert ezt a munkát állva kell végezni. Nem lehet ülni, el sem férnének a székek az asztal mellett s nem tudnának egymástól dolgozni a gyerekek. A gyerekek, akik itt furesa, komoly arccal húzogatták a papirszelvényeket s ragasztják zacskóvá a kezük közt röpködő szürkés papirszárnyakat. Lábakon vékony cipő, egyik-másik kopott, rongyos tornacipőt burkolt be foszlott zsákdarabbal. A szoba földes, nyirkos és hideg. Az ajtó a szabadba nyílik úgy, hogy valaki ajtót nyit, akkor a kutyanyelveket s a születő papirzacskókat szerte-

fújja a betóduló szél. Ilvenkor a gyerekek sikongva ugrik rá az asztalra s fogja le testével-kezelével a szálló papirszárnyakat. Ez az egyetlen játékos mozdulat gyerekeik életükben.

Kinn esik a hó s a város valamelyik parkjában tán hőembert gyúr most néhány pirosarcú apróság. Ezeknek a gyerekeknek itt felférre meszelte az arcát a szoba levegője. Majd ha végetér a napi munka, amelyért már pénzt visznek haza, kilépkednek az ajtón, tán jut idő arra, hogy játszanak, mint a gyerekek szoktak. De este van és hideg. Bennük maradt a szoba hidegsége s lábukban a nyirkos földpádlo hidege. Mintha hangyák mászkálnának a lábujjaik hegyén, úgy bizsereg minden ujjuk. S egyetlen játékuk az, hogy futni kezdenek. Futnak végig a havas utcán s lábuk nyomát lassan-lassan betemeti a fehér hóesés.

Tél van. Segíteni kellene ezeken a gyermekeken.

KALMAR-MARON FERENC

A mese vége

Írta: Sz. Szigei Vumos

Volt egyszer egy nagyon szegény özvegyasszony, akit még az ág is húzott. Azt hiszem, innen járt a harmadik éven, de mutatott vagy ötvenet, annyira ráncos volt az ő arca és kiszikkadt a keze és kutyanyelveire süppedt a szeme. A keze nem azért volt fehér, amiért az úri dármák szokott, akik abban láradnak halálra, hogy finomítják a bőrüket és reszelik a körmeiket, hanem az a nagyon fehér volt, amit a sok mosás, a szappanlé és a lug hoz létre, hogy felpuffeszti a legformásabb kezét is, érdekessé és durvává teszi, finom dolgok tapintására alkalmatlanná.

Ez az utolsó mondas is oktalanság, mert a szegény mosóasszony olyan finom valamit tapintott, ami egyedül az övé volt. A kis Pistukájának göndör fekete feje volt az, barsony arca, amelyből két buzavirágként okos szem villogott elő. Továbbá a szája nem is volt szája, hanem hasadt cseresznye, a hangja pedig szeliden csilingelő csegyenyű és szegben senki sem tudta azt úgy mondani, annyi muzsikával, mint ő, hogy edes anyám.

Tulajdonképpen anyagvász volt a fekete hajú Pistike, az apja nem tudta bevárni az érkezését. Oda alá járt kühökbe és rászakadt a föld, egyszerűen kiszorítva belőle a lelket. Az a jó, áldott, agyonszeretett föld, amelyet edesanyának szoktak hívni. Utolsó sóhajtott, röptében látta még száz mérföldnyi távolságban a szalmaviskót, aztán lehunyta a szemét és sosem tudta meg, milyen lesz az az emberke, aki utána következzen a névét viseli.

Pistika pedig kezdett nőni, de igen lassan nőtt. Két esztendő is elmúlt s még mindig nem tudott járni, annyira gyenge volt a fehér kis lábcskájá, vézna a mellecskéje. Az anyja vitte magával, hajnalban keltek utra, rongyos nagykendők védték a hideg ellen. Napjait a mosókonyhák hatalmas kosaraiban élte át s mert bele-szorult valami a szegénység illetékeséből, soha nem sírt. Csak bámulta a sűrű szél, amely olyan furesa figúrákban szállongott a főv ruhákból és mosolygott, ha vizezepp csiklandozta meg az arcát, amint lehullt az izó menyezetről.

A szegény asszony igen jó mosóasszony hírében állt és sokféle hívták. Pistike így jutott ócska ruhákhoz, mert az úri gyerekek már ismerék és eljátszódzva vele, megajándékozták viseltes holmikkal, amik azért itt mégis fejedelmi ajándéknak számítottak.

Három éves korában elkezdett járni a Bu. Akkor öregebb és tapasztaltabb mosóasszonnyal került össze az özvegy, az mindenre tudott kádenciát. — Borseprőben füröszd, lelkem, meg szégyenprőben. Attól erősödik. Csakhogy alig használt Pistike a lábát, úgy megszokta a kosarat, igen

jól is érezte magát abban. De az ajakára már nem került mosoly, amint haladtak a napok, az egyre komolyabbá vált. Lassanként világlátott lett, annyi mosókonyhában fordult meg, nagy bálulásban csendesen elszenderedett, nem ébredt fel az ebéd idejére sem. Este pedig nyitott szemmel leste az éjszakát, s míg belekapaszkodott a szalmazsákon az anyja pendelyébe, nyöszörgő lett a hangja.

— Edesanya, mesélj!

Az özvegy igen fáradt volt már, azonkívül korán kellett kelnie, de meg, edes Istenem, olyan keveset tudott ő a világ dolgaiból!

— Miről meséljek, kis szentem?

— Mesélj, folytatta a gyerek, de a témakör dolgában szintén tudatlanul. Azért mégis nagyon szép törtéti kerekedtek ki. Minden második ember királyfi, mert hogy minden első királykisasszony, vagy tündér. Elvéte szerepeltek szegény emberek is, de az anyaszív-alkotta elégtétel szerint jól járt valamennyi. Fényes sorba jutott a rongyos.

Vasárnap délutánként, ha Pistike aludt, az özvegy átment a szomszédba s míg a cselédekkel társalkodott, a füle szomszjasan leste az iskolás gyerekek szavát. Azok annyi mesét olvastak egymásnak fennhangon, de annyit! És olyan szép volt valamennyi, itt jöttek elő ama bizonyos királyi népek, akik csak az esteli elismétlésnél gyámoltalankodtak el méltán, igéiben az özvegynek. Mert nincs szomorubb valami, mint fényes utakról letérni egy sovány kis fartávia utvesztőjébe.

Pistike szeme azért boldogan ragyogott, inas, sovány keze hálisan simogatta az anyja karját.

— Te vagy a világon a legjobb anyja és te tudod a legszebb meséket. Mások arra volt kíváncsi.

— Láttad őket?

— Láttam, kis fiam.

Talán igazat is mondott, hiszen ki nem látja néha mesék ragyogó színeiben az életet, amely csak az ártatlan gyerek fantáziájában van tele tündérekkel, a valóságban azonban rutindel manók lepik el. Hát nem okosabb akkor inkább a mesében hinni?

Ősz jöttén már nagyon fehér volt Pistike képe, gyenge melle szárazon köhögött.

— Fáj? — kérdezte jéggé dermedve az özvegy.

— Nem fáj.

— Mit adjak neked, aranyos életem?

— Mesélj!

Hideg szél fújt, az asszony már két napja nem volt napszámában, félt attól a fuvó szélről, ne vigye el az ő gyenge lilomát. Nem aludt semmit, éjren tartotta a remegés és lázas moshosszággal kezdett mesélni. Hátja ez használt többet nem az orvosnő.

... egyszer volt, hol nem volt, még az öregek is tanácsot is tudt, ki-

doft-degot keritesnek egy csapó... dala se volt, mégis süttöttek benne pogácsát, úgy élttem belőle, mint most. Hát akkor volt egy csodálatosan szép királyleány és olyan gazdag, hogy csak aranyfésűvel fésülte az aranyhaját, a pohara, a tányérja, mindene szinaranyból volt, a ruháit meg se tudta számolni, mert minden órában másikat vett magára, meg cipőt is olyan sokszor váltott és gyémántokkal volt kirakva még a gyerekkori játéka is úgy, ahogy sorjázta, de sündörgött is utána a világ valamennyi királyurfi, egyik daliasabb a más, sikkál és mindegyikük pecsenyét evett egész nap, meg kalácsal volt megtömve a zsebe, hogy akkor se maradjon éhen, ha sétálás közben harapni akar egy falatot, kérték is mindnyájan, hogy belebolondultak a szerelemben, — a királykisasszony mégis a szegény ember fiát szerette meg, akinek nem volt az ásján, meg a kapáján kívül egyebe. És akkor azt mondta az öreg király, lányom, jányom, funtold fel jól, hogy mit eszelepsz, igen is, nagyon jól funtold fel, hogy meg ne bánjad, mert én nagyon szeretlek, mint egyetlenemet, akinek kívül senkim a világon, úgy szeretlek, de úgy...

A szegény asszony szeme már ragadozott, nagyon ki volt merülve az ajka mozgott még egy kicsit, de pár pillanat múlva már horkolt.

Es akkor Pistike, aki megszűntette a kegyetlen hangzsu köhögést, jól lehet soha sem volt olyan piros az arca, mint éppen most, szintazonképpen lehunyta a szemét, hogy többé fel ne nyissa. Előbb azonban mosolygott, végtelen időt óta először és utoljára. Hogy mit láthatott, azt már senki meg nem tudja, de nagy gyönyörűsége lehetett, mert csak példátlan örömkön mosolyognak a szomorúságra született emberek.

Attól kedve aztán a szegény asszony még többet bántódott, mert elhagyatottságához hozzájárult a sírás is, — oh, hogy micsoda szörnyűsége kellett neki ébrednie!

— Pistike, Pistike virágom, nézz a te jó anyádra.

Annak nagyon hideg volt a keze, hideg az arca, a szíve a leghidegebb.

Ebben a mindennél kegyetlenebb szürkeségbe pedig semmi sem hozott akár egy cseppnyi vigaszt is. Eső verte a föld-edesanyát s az özvegy ott töltötte a napokat egy parányi sírdombon, félig sírt, félig énekelt a szava.

— Aranyos magzatom, hogy itt hagytál egymagamra! Oh jaj nekem, legalább a mese végét vártad volna meg. Ki mondja el azt teneked, ha elaludt nyomorult, agyoncsigázott szülőanyád, akit elfárasztott a nehéz munka, oh jaj, ki mondaná el más? Ugy szereted a mesét szegény kis fergem, elmondom hát neked a végét is, mert az öreg király mégis odaadta a jányát a szegény ember fiához és ráadásul a fele országát és éltek nagy boldogságban sokaig... oh én edes Istenem, talán nincs is már boldogság a világon!

A sivitó szél egy vékony kis gyertyácskát akar elfotani, de nem tudja, mert fonnyadt két kezével védi egy síró öregasszony.

Licht Béla és dr. Licht Imre mélyszélesen megrendült szívvel tudatjuk, hogy forrón szeretett Edesanyánk

Özv. Licht Gyuláné

dec. hó 20-én jobblétre szenderült. Temetése dec. 31-én volt Budapesten, Gyászolják még testvérei és sógornői és menyé.

KÖSZÖNETNYILVANITAS

minden tisztelőinknek és méhéztársainknak, barátainknak, szomszédainknak, ismerőseinknek, kik felejtethetetlen drága jó férjemet utolsó útján kísérték, koszoru és virágokkal sirját elhalmozták, fájdalommal osztották, fogadják ezután hálás köszönetem.

Özv. BARY JÓZSEFNÉ